

Nature is our planet's common value, it knows no national boundaries, especially birds and animals. In Latvia and Estonian border regions as less economically active areas there have remained little affected ecosystem complexes. They play an important role in the Baltic biological and landscape diversity conservation and development as well as strengthening ecological coherence. It is necessary to preserve a unified national vision of the value of nature conservation and management otherwise the nature values in the common border areas may disappear or become substantially threatened.

To draw attention to the border areas and their nature conservation problems since November 1, 2011 until December 31, 2013 with a financial support of Estonian - Latvian cross-border cooperation program 2007-2013 there was launched a project "Green Corridor" in Southern Estonia and North-East Latvia. The goal of the project was to find common solutions to similar environmental problems, to create a common database of environmental values that would help in responsible decision-making, and to seek solutions to develop a coherent administration, monitoring and development activities in the cross-border area.

INVENTORY OF NATURE VALUES

During the project there was undertaken an extensive inventory of nature values in both sides of the border, there was gathered information and obtained new data, there was done mapping of protected habitats and species both in specially protected areas and within sites with importance for species and habitats. Special attention was paid to capercaillie, great snipe, flying squirrel, and Hermit beetle, a variety of butterflies and dragonflies species, as well as forest, grassland and river habitats. Also there was obtained a number of unexpected and valuable

discoveries, for example, a rare beetle - *Cucujus cinnaberinus*, was found in Melnupe, which is only the fifth known locality for this rare species in Latvia. While looking for a flying squirrel, near to the nature reserve "Tetersala swamp" a rare fungus - *Sarcosoma globosum* was found. In Estonia the researchers were surprised to find only one new Hermit beetle (*Osmoderma eremita*) habitat tree as expectations were higher because on the other side of Gauja, in Latvia, Hermit beetle is much more common.

Inventory results are summarized in the brochure "Nature values of Green Corridor".

MANAGEMENT OF NATURE VALUES

In order to provide the right conditions for the conservation of nature values there was taken a variety of protected species habitat enhancement measures, including management works in capercaillie habitats in the forests of Latvia and Estonia, wooded meadows and protected grassland habitats restoration. Improved living conditions for great snipe in Estonian grasslands, and river rapids were restored and removed the tree blockings in several km long sections (Pērļupe, Vecpalsa, Peetri river).

A 500 m long section of Gauja riverbed was cleaned from the overgrowth with weed and with the help of metal ferries a

number of trees with biological and landscape value were protected from beaver damage. Management works were carried out as practical seminars, with participation of the local residents, landowners and responsible institutions (State Forest Service, S/C LSF, Nature Conservation Agency, local government employees), as well as by attracting professional performers.

In order to maintain the results and improve the conditions of the existing nature values a management recommendations plan was prepared in project framework

and included information on the site, the inventory results and recommendations for improving the species and habitat conditions. It allows to look for ways to improve the current situation in the border region, for example, thinking about protection of the declining population of the Great Snipe. Evaluated also the potential for tourism development in the project area and made suggestions for development a joint nature trails or cycle routes. The plan show differences in the hunting system in both countries, which is essential in the case of migratory species, also is provided an overview of invasive species in the border regions. A management recommendations plan is not a document of a legal significance and does not constitute an obligation to comply with the recommendations, but it will help professionals to better understand the situation in the border area.

VOLUNTARY MONITORING

A big role in the conservation and protection of nature values is playing the society and its understanding of natural processes and values so during the project there was promoted public monitoring, involving the local community. As

a basis there was used a public monitoring program developed by the Northern Vidzeme Biosphere Reserve – it's meaning is to engage in voluntary observation, to monitor and record a variety of information about birds, secular trees, alleys, beavers, waters, etc. The residents of Latvian border areas in the project territory were familiarized with the monitoring methodology. There were

organized 12 training seminars, presenting opportunities of observations in their neighbourhood, with a strong focus on pupil involvement, as they are both active as well as the results of observations can be used in their scientific research work and environmental projects. Voluntary monitoring is practised also in Estonia for example during spring there is made registration of migratory birds, but involvement of pupils until now is not particularly stressed.

COOPERATION

Many of the measures during the project were taken in close cooperation between the project partners – Estonian Environmental Board and Nature Conservation Agency, including the management measures, matching the inventory methodologies for nature values, participating in experience exchanges, as well as developing recommendations for further joint management of nature values in both sides of the border.

In project measures also local residents and landowners participated actively took part in practical works and informative seminars.

Performing of joint management measures, in Latvia there have been strengthened cooperation between the Nature Conservation Agency and various responsible institutions, including the State Forest Service, S/C "Latvian State Forests" and local municipalities. In Estonia the cooperation between local active people and Environmental board has been improved until now.

Significant experience was gained during the project team visit to the French-German border – the Vosges du Nord and Pfälzerwald cross-boundary specially protected biosphere reserve. During the visit there were explored practises of joint nature value conservation and gained significant experience in transnational cooperation in nature conservation.

ZAĻAIS KORIDORS – kas un kāpēc?

ROHELINE KORIDOR – mis ja milleks?

GREEN CORRIDOR – what and why?

Partneri

Dabas aizsardzības pārvalde Vidzemes reģionālā administrācija
Sigulda, Baznīcas iela 7, LV 2150, www.daba.gov.lv, + 37167509545

Finansējums
piešķirts

Igaunijas Vides aģentūras (Estonian Environmental Board)
Polvas-Valgas-Voru reģiona administrācija
Narva mnt 7a, Tallin, http://www.keskkonnaamet.ee/, +372 6272193

Projekta
īstenošanas laiks

Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmas ietvaros
2011. gada 1. novembris - 2013. gada 31. decembris

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

Daba ir müsu planētas kopējā vērtība, tā nepazīst valstu robežas, īpaši putni un dzīvnieki. Latvijā un Igaunijas pierobežas reģionos kā ekonomiski mazāk aktīvās teritorijās ir saglabājušies maz skarti ekosistēmu kompleksi. Tiem ir svarīga loma Baltijas bioloģiskās un ainavu daudzveidības saglabāšanā un palielināšanā, kā arī ekoloģiskās vienotības stiprināšanā. To aizsardzībai nepieciešams vienots valstu skatījums uz dabas vērtību saglabāšanu un apsaimniekošanu, citādi kopējās dabas vērtības pierobežas apgabalos var izzust vai tikt nozīmīgi apdraudētas

Lai pievērstu uzmanību pierobežas reģiona dabas aizsardzības problēmām, no 2011. gada 1. novembra līdz 2013. gada 31. decembrim ar Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2007.-2013. finansiālu atbalstu Ziemeļaustrumlatvijā un Dienvidigaunijā norisinājās projekts „Zaļais koridors”. Projekta mērķis bija rast vienotus risinājumus līdzīgām vides problēmām, izveidot kopīgu dabas vērtību datu bāzi, kas palīdzētu atbildīgu lēmumu pieņemšanā, un meklēt risinājumus, kā attīstīt savstarpēji saskaņotu pārvaldi, monitoringu un attīstības pasākumus pārrobežu teritorijā.

DABAS VĒRTĪBU INVENTARIZĀCIJA

Projekta laikā veikta apjomīga dabas vērtību inventarizācija abu valstu pierobežās, apkopota esošā informācija un iegūti jauni dati, kartējot aizsargājamos biotopus un sugas gan īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, gan arī sugu un biotopu aizsardzībai nozīmīgās vietās. Īpaša uzmanība tika pievērsta

mednim, ķikutam, lidvāverei, lapkoku praulgrauzīm, dažādu taureņu un spāru sugām, kā arī mežu, upju un zālāju biotopiem. Iegūti arī vairāki negaidīti un vērtīgi atradumi, piemēram, Melnupes apkārtnē atrasts sarkanais plakānis (*Cucujus cinnaberinus*), kas ir tikai piektā zināmā

atradne šai retajai sugai Latvijā. Meklējot lidvāveres netālu no dabas lieguma „Tetersalas purvs” atrasta Latvijā retā sēne toverišu sarkosoma (*Sarcosoma globosum*). Igaunijā pētniekus pārsteidza tas, ka tika atrasta tikai viena jauna lapkoku praulgrauža (*Osmoderma eremita*) atradne, jo tikai gaidīts vairāk atklājumu, ņemot vērā to, ka otrā Gaujas pusē, Latvijā, lapkoku praulgrauzis ir biežāk sastopams.

Inventarizācijas rezultāti apkopoti bukletā „Zaļā koridora dabas vērtības”.

DABAS VĒRTĪBU APSAIMNIEKOŠANA

Lai nodrošinātu piemērotus apstākļus dabas vērtību saglabāšanai, notika dažādi aizsargājamo sugu dzīvotņu uzlabošanas pasākumi, tajā skaitā apsaimniekošanas darbi medņu apdzīvotajos mežos Latvijā un Igaunijā, parkveida plāvu

un aizsargājamo zālāju biotopu atjaunošana. Uzlaboti dzīves apstākļi ķikutiem Igaunijas plāvās, veikta upju straujteču renovācija un atbrīvošana no koku sagāzumiem vairāku km garumā (Pērļupē, Vecpalsā, Peetri upē).

No ūdenszāļu aizauguma 500 m garumā attīrīta Gaujas gultne, kā arī ar metāla sietu palīdzību no bebru grauzumiem aizsargāti bioloģiski un ainaviski vērtīgi koki.

Apsaimniekošanas darbi norisinājās gan talku veidā, iesaistoties vietējiem iedzīvotājiem, zemes īpašniekiem un atbildīgajām institūcijām (Valsts meža dienesta, A/S LVM, Dabas aizsardzības pārvaldes, pašvaldību darbiniekiem), gan arī piesaistot profesionālus darbu veicējus.

Lai uzturētu iegūtos rezultātus un uzlabotu apstākļus esošajām dabas vērtībām, projekta ietvaros sagatavots apsaimniekošanas rekomendāciju plāns, kas ietver informāciju par teritoriju, inventarizācijas rezultātus un ieteikumus, kā uzlabot sugu un dzīvotņu apstākļus. Tas ļauj meklēt risinājumus, kā uzlabot pašreizējo situāciju pierobežas reģionā, piemēram, domājot par sarūkošās ķikutu populācijas aizsardzību. Vērtēts arī tūrisma attīstības potenciāls projekta teritorijā un sagatavoti ierosinājumi vienotu taku vai velomaršrutu veidošanai. Plānā uzmanība pievērsta arī atšķirībām medību sistēmā abās valstīs, kas ir būtiski, runājot par migrējošām sugām, kā arī sniegts apskats par invazīvajām sugām pierobežas reģionos. Apsaimniekošanas rekomendāciju plāns nav dokuments ar juridisku nozīmi, un tas neuzliek pienākumu ievērot norādītos ieteikumus, taču speciālistiem palīdzēs labāk izprast situāciju pierobežā.

SABIEDRISKAIS MONITORINGS

Liela loma dabas vērtību saglabāšanā un aizsardzībā ir sabiedrībai un tās izpratnei par dabas procesiem un vērtībām, tāpēc projekta laikā tika popularizēts sabiedriskais monitorings, iesaistot vietējo sabiedrību. Izmantota Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā izstrādātā sabiedriskā monitoringa programma – tās būtība ir iesaistīt brīvprātīgos novērojumu veicējus, kas novēro un atzīmē dažādu informāciju par putniem, dižkokiem, alejām, bebriem, ūdeņiem, utml. Ar novērojumu veikšanas metodiku tika iepazīstināti Latvijas pierobežas iedzīvotāji projekta teritorijā. Notika 12 praktiski apmācību semināri, iepazīstinot ar iespējām veikt novērojumus savā apkārtnē, lielu uzvaru liekot uz skolnieku iesaistīšanu, jo skolnieki ir gan aktīvāki, gan arī iegūtos novērojumus var izmantot savos zinātniski pētnieciskajos darbos un vides projektos. Brīvprātīgais monitorings notiek arī

Igaunijā, piem., pavasaros tiek veiktas gājputnu uzskaites, bet skolēnu iesaistīšanās līdz šim nav īpaši uzsvērtā.

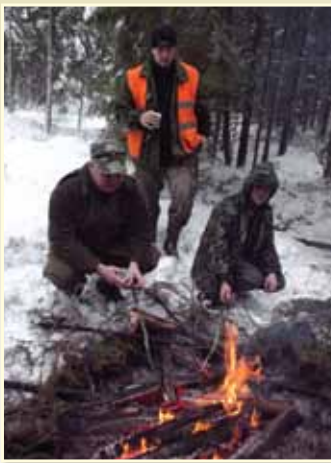
SADARBĪBA

Daudzi pasākumi projekta laikā veikti ciešā sadarbībā starp projekta partneriem - Dabas aizsardzības pārvaldi un Igaunijas vides aģentūru, gan kopīgi veicot apsaimniekošanas pasākumu talkas, saskaņojot dabas vērtību inventarizācijas metodikas, pieredzes apmaiņas pasākumus, kā arī izstrādājot rekomendācijas turpmākai vienotai dabas vērtību apsaimniekošanai abās robežas pusēs.

Projekta pasākumos aktīvi piedalījās arī vietējie iedzīvotāji un zemes īpašnieki, piedaloties talkās un informatīvajos semināros.

Veicot kopīgus apsaimniekošanas pasākumus, Latvijā tika stiprināta sadarbība arī starp Dabas aizsardzības pārvaldi un dažādām atbildīgajām institūcijām, tajā skaitā Valsts meža dienestu, A/S „Latvijas Valsts meži” un pašvaldībām. Igaunijā kā īpašs projekta ieguvums jāvērtē labās sadarbības izveidošanās starp Vides aģentūru un vietējiem iedzīvotājiem, kas līdz šim nebija tik attīstīta.

Nozīmīga pieredze iegūta, projekta komandai viesojoties uz Francijas un Vācijas robežas esošajā Vosges du Nord un Pfälzerwald pārrobežu īpaši aizsargājamā biosfēras rezervātā. Vīzītes laikā tika izziņāta vienotā dabas vērtību saglabāšanas prakse un iegūta nozīmīga pieredze starpvalstu sadarbībā dabas aizsardzībā.

Loodus on meie planeedi ūhine väärtus, see ei tunnista riigipiire, eriti linnud ja loomad. Lāti ja Eesti piirilähedastel aladel kui majanduslikult vähemaktiivsetel territooriumitel on suurem liigirikkus ja maastikuline mitmekūlgusl. Selle säilitamiseks on vajalik ūhtne riikidevaheline nāgemus loodusvāartuste säilitamise ja majandamise kohta, muidu vōib kogu loodusvāartus piirilāhedastel aladel kaduda vōi saada suurel māāral ohustatud.

Lāti Keskonnakaitse Agentuur ja Keskonnaamet viisid koostōos aastatel 2011–2013 ellu projekti „Roheline koridor” , mida rahastati Euroopa Regionaalarengu Fondi toetusel Eesti – Lāti piiriūlese koostōo programmi 2007 - 2013 raames. Projektialaks oli Valga ja Vōru maakonna lōunapoolsed osad ja Lātis Kirde-Lāti. Projekti eesmārgiks oli vālja selgitada oluliste loodusvāartuste seisukord, leida ūhtseid lahendusi sarnastele looduskaitse probleemidele ja arendada omavaheliselt koordineeritud seiret ja loodushoidu projektialal.

LOODUSVĀARTUSTE INVENTEERIMINE

Projekti ajal teostati mahukas loodusvāartuste inventeermine projektialal, kaardistades kaitse all olevaid elupaiku ja liike. Peamist tāhelepanu pōorati metsise, rohunepe, lendorava, eremiitpōrnika, erinevate liblika- ja kiilliliikidele, samuti metsa-, jōge- ja niiduelupaikadele. Saadi ka mitmeid ootamatuid ja vāartuslikke leide, nāiteks leiti Lātis Peetri jōe ūmbruses

vāike-punalamesklane (*Cucujus cinnaberinus*), mis on alles viies teadaolev selle haruldase liigi leid Lātis. Kaitstaval ala „Tetersalas purvs” lāhedal leiti Lātis haruldane seen limatūnnik (*Sarcosoma globosum*). Eesti looduskaitsijaid ūllatas see, et leiti ainult ūks uus eremiitpōrnika

(*Osmoderma eremita*) asukoht, kuigi lāhipiirkonnas teisel pool Koivat on see putukas ūsna sage. Eesti poole positiivseks tulemuseks oli kaitsealuste kiillide ja liblikate rohkus kaitsealadel.

Inventuuride tulemused on kogutud voldikusse „Projekti Roheline koridor uuringute tulemused”.

LOODUSVĀARTUSTE MAJANDAMINE

Projekts oli lisaks inventuuridele planeeritud suur hulk olulisi looduskaitsetōid. Suurimad planeeritud tōod Eesti ja Lāti poolel olid metsise elupaikade seisundi parandamine, puisniitude, aruinitude ja rohunepe elupaikade taastamine ning jōgede elupaiga seisundi parandamine.

Lātis teostati eesmārkide saavutamiseks jārgmised tōod:

Koiva jōesāngi puhastati taimestikust ja sinna kogunenud setetest 500 m ulatuses.

Metsise elupaikades parandati elutingimusi raiudes alusmet-sast vālja kuuski.

Paigaldati metallvōrke kaitsmaks biloooloogiselt ja maastikuliselt vāartuslikke puid. Korrastustōod toimusid nii talgute korras, kaasates kohalikke elanikke, maaomanikke ja vastutavaid ametkondi (Riiklik metsateenistus, AS LRM, Looduskaitsesameti, kohalike omavalitsuste tōotājad) kui ka kaasates elukutselisi tōotājaid.

Eestis viidi ellu jārgmised looduskaitselised tōod:

• Peetri jōel tōsteti talgute kāigus veest vālja suur hulk ummistust tekitavat puitu

• Kahes suure metsisemāngualal (Laisi - 2 km² ja Karisōodi 1,5 km²) aidati eksperdi poolt vāljapakutud kohtades raiete abil kaasa metsisele sobiva elupaiga kujunemisele.

• Rohunepe elupaigana sobivate niitude taastamiseks viidi lābi vōsavōtmise talgud Pārljōe luhal ning telliti luha taastamistōod Pārljōe luhal ja Mustjōe luhal. Kokku taastati 52,6 ha rohunepele sobivaid luhaalasid.

• Puisniitude taastamistōode vajadus selgus varasemalt lābiviidud inventuuridest. Eremiitpōrnika seisundi parandamiseks raiuti vōsa talgute korras Vaitka puisniidul. Suurem osa puisniitude taastamisest telliti kohalikelt ja need viidi lābi Hargla kūlas Koiva-Mustjōe maastikukaitsesalal.

Loodusvāartuste pikaajaline säilitamine sellises poollooduslike koosluste piirkonnas vajab pikaageget kavandamist. Selleks valmis projekti jooksul majandamissoovituste plaan. Selles plaanis on veel lisaks projektiala, loodusvāartuste kirjeldusele ja inventuuri tulemustele toodud vālja meie parim teadmine nende loodusvāartuste olukorra parandamiseks.

AVALIKKUSE KAASAMINE

teostatakse rāndlindude loendusit, kuid kooliōpilaste kaasamist pole senini eriti kaalutletud.

Eestis olid kaasamistevēsteks 6 talgupāeva, kus Mōniste, Taheva ja Rōuge vallas vabatahtlike abiga

Avallikkusel on suur osa loodusvāartuste säilitamisel ja kaitsmisel, seepārast projekti vātel propageeriti avallikkuse poolt teostatavat seiret, kaasates kohalikku kogukonda. Lātis rōhuti vabatahtliku seirele ja selleks korraldati 12 praktiise koolitust, kus kohalikke ūpetati jālgima ja ūles mārķima lindude tegevust ning koguma informatsiooni suurte puude, kobraste, veekogude kohta. Vabatahtlik seire toimub samuti Eestis, nāit., suviti

eemaldati vōsa rohunepe, metsise elupaikades ja puisniitudel ning likvideeriti Peetri jōel olev ummistus.

Piirkonna loodusvāartusi ja projekti tulemusi tutvustati kohalikele inimestele 7 seminaril, millest 3 toimusid Lātis ja 4 Eestis.

KOOSTŌO

Eesti-Lāti programmi vaimust kantuna oli projekti ūks kandvamaid ideid kahe riigi loodusteadlaste ja looduskaitsijate vaheline koostōo. Koostōo pōhiliseks vormiks olid ūhisseminarid ja ūhisūiritused osalemine.

Ūhisūirituste raames korraldati 2 kokkusaamist vālitōo ekspertidele, et vālja selgitada parim seiremetoodika. Lisaks toimusid veel 5 ekspertgrupi kokkusaamist. Lātis toimusid loodusvāartuste hooldustōod Keskonnakaitse agentuuri ja erinevate vastutavate ametkondade, sealhulgas Riikliku metsaameti, AS „Lāti Riigimetsad” ning omavalitsuste vahel. Eesti poolel on oluliseks lisavāartuseks hea koostōo Keskonnaameti ja kohalike elanike vahel, kuna kōik elupaikade taastamistōod telliti kohalikelt ettevōtlikelt inimestelt.

Projekti meeskond kūlastas kogemuste saamise eesmārgil Prantsusmaa ja Saksamaa piiril olevat Vosges du Nord ja Pfälzerwald piiriūlest biosfāāri kaitsealale. Ūppereisi ajal tutvuti koostōokogemusi loodusvāartuste säilitamisel.

